

اساسنامه شرکت توسعه و مدیریت بنادر و فرودگاه‌های منطقه آزاد کیش (سهامی خاص)

مصوب ۱۳۹۴/۵/۷

درباره‌ی اساسنامه

هیئت وزیران در راستای اختیار حاصل از ذیل اصل (۸۵) قانون اساسی و به استناد بند (ب) ماده (۴) و ماده (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲، «اساسنامه شرکت توسعه و مدیریت بنادر و فرودگاه‌های منطقه آزاد کیش (سهامی خاص)» را بنا به پیشنهاد شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۷ هیئت وزیران به تصویب رساند. پس از آن، این مصوبه جهت طی تشریفات قانونی مقرر در اصل (۸۵) قانون اساسی، جهت بررسی عدم مغایرت مفاد آن با موازین شرع و قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۵۱۶۰۲/۱۵۸۲۹۴ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۲/۱۶، برخی از مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی دانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۶۴۲ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۰ به هیئت وزیران اعلام کرد. هیئت وزیران به منظور رفع ایراد شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۴/۵/۷ اصلاحات لازم را در اساسنامه اعمال کرد و متن اصلاح‌شده را طی نامه‌ی شماره ۵۱۶۰۲/۶۱۲۸۱ مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۷ جهت طی تشریفات قانونی مجدداً به شورای نگهبان ارسال کرد. شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۴/۸/۶ اصلاحات مجلس را رافع ایراد پیشین خود دانست و نظر خود مبنی بر عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۴/۱۰۲/۴۲۷۰ مورخ ۱۳۹۴/۸/۶ به هیئت وزیران اعلام کرد.

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۳/۱۲/۱۷ (مرحله نخست)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۲/۱۶

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۳/۱۲/۱۷ به پیشنهاد شماره ۹۳۲/۱۰/۴۷۷۴ مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۵ شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی و به استناد بند (ب) ماده (۴) و ماده (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری

اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۲-^۱ اساسنامه شرکت توسعه و مدیریت بنادر و فرودگاه‌های منطقه آزاد کیش را به شرح زیر تصویب کرد:

اساسنامه شرکت توسعه و مدیریت بنادر و فرودگاه‌های منطقه آزاد کیش (سهامی خاص)
فصل اول- کلیات

ماده ۱- ...

ماده ۴- شرکت مجاز است در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی جهت تحقق اهداف خود نسبت به انجام موارد زیر اقدام کند:

الف- ...

د- جذب سرمایه‌گذاری و مشارکت با اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی

...

ماده ۱۷- شرکت به وسیله هیئت مدیره‌ای متشکل از سه یا پنج نفر که با پیشنهاد رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل سازمان منطقه آزاد تجاری- صنعتی کیش و تصویب مجمع عمومی برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند، اداره می‌شود و تا زمان انتخاب هیئت مدیره جدید در سمت خود باقی خواهند ماند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

...

ماده ۲۱- اختیارات و وظایف هیئت مدیره به شرح زیر است:

الف- ...

ح- تصویب ارجاع دعاوی و صلح و سازش به داوری با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

ط- اقامه و دفاع از هرگونه دعوی اعم از حقوقی و کیفری یا تسلیم به دعوی یا انصراف از آن با داشتن تمام اختیارات راجع به امر دادرسی اعم از حق پژوهش، فرجام، مصالحه، تعیین وکیل و کارشناس و ادعای جعل نسبت به سند طرف و استرداد سند، تعیین جاعل،

۱. مواد (۴) و (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷ مجلس

شورای اسلامی: «ماده ۴- هیئت وزیران مسئولیت:

الف- تصویب آیین‌نامه‌ها و هماهنگ نمودن کلیه فعالیت‌های هر منطقه

ب- تصویب اساسنامه سازمان و شرکت‌های تابعه

ج- ...

ماده ۷- سازمان هر منطقه مجاز است با تصویب هیئت وزیران نسبت به تشکیل شرکت‌های لازم که طبق موازین

قانون تجارت تشکیل می‌شود، اقدام نماید.»

ارجاع دعوی به داوری و تعیین داور با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی، یا بدون اختیار صلح و به‌طور کلی استفاده از حقوق و اجرای تکالیف ناشی از قانون داوری تجاری بین‌المللی و تعیین وکیل برای دادرسی و غیره یا بدون حق توکیل و توکیل در توکیل و دعوی خسارت، استرداد دعوی، جلب شخص ثالث در دعوی ثالث و اقدام متقابل و دفاع از آن، تقاضای توقیف اشخاص و اموال از دادگاه‌ها، اعطای مهلت برای محکوم‌به در دادگاه‌ها و ادارات و دوایر ثبت اسناد.

ماده ۲۲- هیئت مدیره یک نفر را پس از تأیید مجمع عمومی به‌عنوان مدیر عامل انتخاب می‌کند. مدیر عامل مجری مصوبات هیئت مدیره است و هیئت مدیره می‌تواند برخی از اختیارات یادشده در ماده (۲۱) این اساسنامه را به وی واگذار کند.

ماده ۲۳- ...

ماده ۲۴- مجمع عمومی عادی هر سال یک یا چند بازرس (حسابرس) را از بین سازمان حسابرسی یا حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی موضوع قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی - مصوب ۱۳۷۲- انتخاب می‌کند تا بر طبق قانون تجارت و این اساسنامه به وظایف قانونی خود عمل کنند. انتخاب مجدد بازرس یا بازرسان بلامانع است.

...

دیدگاه مغایرت

الف) بر اساس جزء (۱) بند الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی،^۱ دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل (۴۴)^۲ را ندارد و در موارد ضروری نیز تداوم و

۱. جزء (۱) بند الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، ابلاغی ۱۳۸۴/۳/۱ مقام معظم رهبری: «۱- دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل (۴۴) را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل (۴۴) نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالانه حداقل ۲۰٪ کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند. با توجه به مسئولیت نظام در حسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) توسط دولت، بنا به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است. اداره و تولید محصولات نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نیروهای مسلح و امنیتی که جنبه محرمانه دارد، مشمول این حکم نیست.»

۲. اصل چهل و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: «نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است. بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه‌آهن و مانند اینها است که به صورت مالکیت

شروع فعالیت دولت، خارج از عناوین صدر اصل (۴۴)، تنها با پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی و برای مدت معین مجاز است. این در حالی است که در بند (د) ماده (۴) این اساسنامه، به طور مطلق به شرکت توسعه و مدیریت بنادر و فرودگاه‌های منطقه‌ی آزاد کیش، اجازه‌ی جذب سرمایه‌گذاری و مشارکت با اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی داده شده است. بر این اساس، از آنجا که اطلاق فعالیت‌های اقتصادی مزبور، شامل موارد خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی نیز می‌شود و لذا دولت اجازه‌ی جذب سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) قانون اساسی را خواهد داشت، بند مزبور، مغایر با جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری است و در نتیجه، مغایر با بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی خواهد بود؛ زیرا مطابق با بند (۱) اصل (۱۱۰)، تعیین سیاست‌های کلی نظام پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، بر عهده‌ی مقام رهبری است و رعایت این سیاست‌ها در تمامی قوانین و مقررات لازم‌الاتباع است. بر همین مبنا، شورای نگهبان در جریان بررسی اساسنامه‌ی شرکت‌های متعلق به سازمان‌های مناطق آزاد تجاری-صنعتی همواره بر رعایت این سیاست‌ها توجه و اهتمام داشته است.^۱ بنابراین، جهت رفع این ایراد، لازم است اطلاق این بند مقید به عبارت «با رعایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای آن» شود.

ب) با عنایت به اینکه افرادی که به‌عنوان هیئت مدیره و مدیر عامل یک شرکت انتخاب می‌شوند، اختیار اخذ تصمیمات و انجام تصرفاتی نسبت به مردم دارند که به معنای مسلط شدن بر

→

عمومی و در اختیار دولت است. بخش تعاونی شامل شرکت‌ها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا بر طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی است. مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند.»

۱. برای نمونه می‌توان به نظرات شورای نگهبان در خصوص «اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم» (نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۶۲۲ مورخ ۱۳۹۳/۵/۶) و «اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار» (نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۶۲۱ مورخ ۱۳۹۳/۵/۶) اشاره کرد که شورای نگهبان سرمایه‌گذاری دولت در برخی از حوزه‌ها را مغایر با قسمت اخیر جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی دانسته است و دولت جهت رفع این ایراد در مصوبات اصلاحی خود انجام آن اقدامات را «با رعایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای آن» امکان‌پذیر دانسته است. برای آگاهی کامل از محتوا و سیر مراحل این مصوبات، بنگرید به پرونده‌ی این مصوبات در سامانه‌ی جامع نظرات شورای نگهبان، قابل دسترسی در نشانی‌های زیر: yon.ir/RhYMi و yon.ir/kEOyB

امور و اموال مردم است، لذا از نظر شرعی این امر باید بر عهده‌ی اشخاص امین و مورد وثوق قرار بگیرد. بر این اساس، از آنجا که در مواد (۱۷) و (۲۲) این اساسنامه برای عضویت اشخاص مذکور، شرط «وثاقت و امانت» ذکر نشده است، این مصوبه مغایر با موازین شرع است. شورای نگهبان بر همین مبنا در نظرات قبلی خود نیز برخی از مصوبات مجلس از جمله «طرح تشکیل سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران»^۱ و «اساسنامه صندوق خدمات درمانی»^۲ را از جهت عدم ذکر شرط وثاقت، مغایر با موازین شرع اعلام کرد. بنابراین، با توجه به وظایف و اختیاراتی که در این اساسنامه بر عهده‌ی اشخاص فوق‌الذکر گذاشته شده است، لازم است برای انتخاب آنان شرط وثاقت و امانت نیز ذکر شود.

ج) طبق ماده (۲۴) این مصوبه، بازرسان (حسابرسان) منتخب مجمع عمومی عادی باید طبق قانون تجارت به وظایف قانونی خود عمل کنند. این در حالی است که قوانین قبل از انقلاب از جمله قانون تجارت، از جهت مغایرت و یا عدم مغایرت مفاد آن با موازین شرعی، تاکنون در شورای نگهبان مورد بررسی قرار نگرفته است. بنابراین، الزام این ماده بر انجام وظیفه بر اساس قانون تجارت، از این جهت که ممکن است متضمن وظایفی باشد که خلاف شرع است، مغایر با موازین شرعی است.

دیدگاه عدم مغایرت

وظایفی که در قانون تجارت برای بازرسان بیان شده است، هیچ‌گونه مغایرتی با موازین شرعی ندارد؛ از این رو، حکم مقرر در ماده (۲۴) این مصوبه مبنی بر الزام بازرسان بر انجام وظیفه طبق قانون تجارت، مغایر با موازین شرع نیست.

نظر شورای نگهبان

۱- در بند (د) ماده (۴)، رعایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون آن، ذکر گردد و آلا اشکال دارد.

۲- برای اشخاص مذکور در مواد (۱۷) و (۲۲)، با توجه به وظایف و اختیاراتی که به عهده

۱. بند (۸) نظر شماره ۸۱/۳۰/۲۵۲۴ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲۹ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیل سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۱/۱۱/۷ مجلس شورای اسلامی: «۸- در ماده (۱۱) عدم ذکر شرایط برای انتخاب رئیس مستلزم تجویز انتخاب افراد فاقد صلاحیت لازم (مانند افراد غیرموثق یا متجاهر به فسق و فساد اخلاق و بی‌تعهد نسبت به نظام اسلامی) است؛ از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.»

۲. بند (۱) نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۱۹۸۷ مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۴ شورای نگهبان در خصوص اساسنامه صندوق خدمات درمانی، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۴ هیئت وزیران: «۱- در خصوص اعضای هیئت اماناء در ماده (۷) و اعضاء سایر ارکان صندوق، باید شرایط آنان از نظر اعتقادی و سیاسی و وثاقت عملی مشخص شود و آلا خلاف موازین شرع است.»

آنان گذاشته شد، لازم است شرط وثاقت و امانت شود و آلا اشکال شرعی دارد.
تذکرات:

۱- در بند (ح) ماده (۲۱)، عبارت «تصویب ارجاع دعاوی و صلح و سازش به داوری» واجد ابهام و ایراد مفهومی می‌باشد و به نظر می‌رسد باید به عبارت «تصویب ارجاع دعاوی به داوری و صلح و سازش آنها» اصلاح شود.

۲- در بند (ط) ماده (۲۱)، عبارت «تسلیم به دعوی یا انصراف از آن» باید به عبارت «تسلیم دعوی یا انصراف از آن» اصلاح شود. همچنین عبارت «یا بدون اختیار صلح» و «یا بدون حق توکیل» در این بند دارای اشکال است و باید به ترتیب به عبارت «با یا بدون اختیار صلح» و «با یا بدون حق توکیل» تغییر یابد. به علاوه، عبارت «جلب شخص ثالث در دعوی ثالث» در ذیل این بند واجد ابهام و ایراد مفهومی می‌باشد و به نظر می‌رسد باید به عبارت «جلب شخص ثالث و دعوی ورود ثالث» اصلاح شود.

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۴/۵/۷ (مرحله دوم)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۴/۸/۶

بازگشت به نامه شماره ۹۴/۱۰۲/۶۴۲ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۰ در خصوص اساسنامه شرکت توسعه و مدیریت بنادر و فرودگاه‌های منطقه آزاد کیش (سهامی خاص)، بدین وسیله اصلاحات لازم جهت رفع ایرادات آن شورا که به شرح زیر در جلسه ۱۳۹۴/۵/۷ هیئت وزیران تصویب شده است، به منظور اقدام معمول اعلام می‌شود:

۱- به انتهای بند (د) ماده (۴)، عبارت «با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی ابلاغی مقام معظم رهبری و قانون اجرای آن» اضافه می‌شود.

۲- در ماده (۱۷)، عبارت «از میان افراد دارای شرط وثاقت و امانت» پیش از عبارت «با پیشنهاد رئیس هیئت مدیره» اضافه می‌شود.

۳- بندهای زیر جایگزین بندهای (ح) و (ط) ماده (۲۱) می‌شود:

ح- تصویب ارجاع دعاوی به داوری و صلح و سازش آنها با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

ط- اقامه و دفاع از هرگونه دعوی اعم از حقوقی و کیفری یا تسلیم به دعوی یا انصراف از آن با داشتن تمام اختیارات راجع به امر دادرسی اعم از حق پژوهش، فرجام، مصالحه، تعیین کارشناس و ادعای جعل نسبت به سند طرف و استرداد سند، تعیین جاعل، ارجاع دعوی به داوری و تعیین داور با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی، با یا بدون اختیار

صلح و به‌طور کلی استفاده از حقوق و اجرای تکالیف ناشی از قانون داورى تجارى بين‌المللى و تعيين وكيل براى دادرسى و غيره با يا بدون حق توكيل و توكيل در توكيل و طرح دعوى خسارت و دعوى متقابل و دفاع از آن، استرداد دعوى، جلب شخص ثالث، ورود در دعوى به‌عنوان ثالث، تقاضاى توقيف اشخاص و اموال از دادگاه‌ها، اعطای مهلت برای محکوم‌به در دادگاه‌ها و ادارات و دواير ثبت اسناد.

(توضیح: منظور از تسليم به دعوى، پذيرش دعوى و ادعاى طرف مقابل است و حذف واژه «به» موجب تغيير مفهوم می‌شود.)

۴- در ماده (۲۲)، عبارت «از میان افراد دارای شرط و وثاقت و امانت» پیش از عبارت «پس از تأیید مجمع عمومی» اضافه می‌شود.

دیدگاه عدم مغایرت

الف) مجلس در راستای رفع ایراد شورای نگهبان، عبارت «با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی ابلاغی مقام معظم رهبری و قانون اجرای آن» را به انتهای بند (د) ماده (۴) اصلاحی اضافه کرده است. با تصریح به این قید، شرکت توسعه و مدیریت بنادر و فرودگاه‌های منطقه آزاد کیش باید در موارد خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی مطابق با مقررات سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی فعالیت داشته باشد. بدین ترتیب، ایراد پیشین شورای نگهبان نسبت به مغایرت داشتن تجویز مطلق جذب سرمایه‌گذاری و مشارکت با اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی در بند (د) ماده (۴) این اساسنامه با جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و بالتیجه، مغایرت این مصوبه با بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی برطرف شده است.

ب) طبق اصلاح به‌عمل آمده در مواد (۱۷) و (۲۲) این اساسنامه، برای افرادی که به‌عنوان اعضای هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت انتخاب می‌شوند، شرط وثاقت و امانت نیز لازم دانسته شده است؛ لذا ایراد قبلی شورا مبنی بر عدم تصریح به شرط وثاقت و امانت برای انتخاب این اشخاص برطرف شده است.

نظر شورای نگهبان

با توجه به اصلاحات به عمل آمده، این مصوبه، مغایرتی با موازین شرع و قانون اساسی ندارد.

نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه هیئت وزیران در خصوص اساسنامه شرکت توسعه و مدیریت بنادر و فرودگاه‌های منطقه آزاد کیش (سهامی خاص)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.